

Problem 1

Dowieść, że każda przemienna grupa $(G, +)$ jest średniowalna tzn. na $\ell^\infty(G)$ istnieje nieujemny funkcjonal liniowy $\varphi \neq 0$ taki, że $\varphi(f) = \varphi(fg)$ dla wszystkich $f \in \ell^\infty(G)$ i $g \in G$; gdzie $fg(x) := f(x+g)$ dla $x \in G$

(1) Cel: każda skończona generowana grupa przemienna jest średniowalna.

Twierdzenie o klasyfikacji skończone generowanych grup abelowych (wystarczy uproszczona wersja) mówi, że jeśli G jest skończona generowana grupa abelowa, to $G = F \oplus \mathbb{Z}^n$ ($n=0,1,\dots$) gdzie F jest skończoną grupą abelową.

(a) $\mathbb{Z}$ jest średniowalna.

Dowód jest zupełnie analogiczny jak w zadaniu 9. Niech $W = \ell^\infty(\mathbb{Z})$. $G = \{1\}$ (w sensie: $f \circ 1(x) := f(x+1)$), jednoelementowa rodzina przekształceń zbioru $\mathbb{Z}$ (przesunięcie).

Wystarczy sprawdzić, że $\forall n \in \mathbb{N}$ $f_1, \dots, f_n \in W$ kres górny funkcji $\sum_{i=1}^n (f_i \circ 1 - f_i)$ jest nieujemny. Ale jeśli $\sup_{x \in \mathbb{Z}} \sum_{i=1}^n (f_i \circ 1 - f_i)(x) \leq -\varepsilon < 0$, to dla $F := \sum_{i=1}^n f_i$ mamy: $F(m) = \sum_{k=0}^{m-1} (F(k+1) - F(k)) + F(0) = \sum_{k=0}^{m-1} \sum_{i=1}^n (f_i \circ 1 - f_i)(k) + F(0) = \sum_{k=0}^{m-1} (-\varepsilon) + F(0) = -m\varepsilon + F(0) \xrightarrow{m \rightarrow \infty} -\infty$. Sprzeczność, bo w takim

razie $F \notin \ell^\infty(G)$, nie jest ograniczona. Ale F jest skończoną sumą funkcji należących do $W = \ell^\infty(G)$, zatem powinna tu należeć.

Wniosek: $\sup_{x \in \mathbb{Z}} \sum_{i=1}^n (f_i \circ 1 - f_i) \geq 0$.

Zatem na mocy zadania 8 istnieje φ - nieujemny funkcjonal liniowy na $W = \ell^\infty(G)$ taki, że $\varphi(1_T) = 1$ (zatem $\varphi \neq 0$) $\varphi(f \circ 1) = \varphi(f)$.

Do sprawdzenia: φ jest niezmienniczy ze względu na przesunięcia o dowolne $z \in \mathbb{Z}$.

• $z = -1$: niech $f \in \ell^\infty(G)$ $\varphi(f_{-1}) = \varphi((f_{-1})_1) = \varphi(f)$ (✓)

ponieważ $(f_{-1})_1(x) = f_{-1}(x+1) = f(x+1-1) = f(x)$

• $z > 0$: przez indukcję, można pokazać, że jeśli $\varphi(f_2) = \varphi(f)$, to wówczas $\varphi(f_{2+1}) = \varphi((f_2)_1) = \varphi(f_2) = \varphi(f)$ (✓)
Bazę indukcyjną jest $\varphi(f_1) = \varphi(f)$ (f można również jako f_0)

$z < 0$: zupełnie analogicznie; mamy $\varphi(f_{z-1}) = \varphi(f)$ i pokazujemy, że $\varphi(f_z) = \varphi(f)$ to wtedy $\varphi(f_{z-1}) = \varphi((f_z)_{-1}) = \varphi(f_z) = \varphi(f)$ (✓)

(b) Każda skończona grupa jest średniowalna.

Niech G będzie grupą skończoną. Niech $\varphi(f) := \frac{1}{|G|} \sum_{g \in G} f(g)$ dla $f \in \ell^\infty(G)$. Skończona suma; oczywista jest nieujemność φ .
Niezmienniczość też: każde przekształcenie uzyskiwane przez dodanie $g \in G$ permutuje elementy zbioru G , więc suma się nie zmienia.
 $\varphi \neq 0$, bo np. dla $f = 1_G$ $\varphi(f) = 1$. diurowość wynika wprost z definicji f .

(c) Skończony produkt (iloczyn kartezjański) grup średniozwalnych jest średniozwalny.

Wystarczy wyazać, że iloczyn kartezjański dwóch grup średniozwalnych jest średniozwalny. Prawdziwość dla skończenie wielu grup wynika z indukcji.

Niech G_1, G_2 będą średniozwalne. Dla $f \in l^\infty(G_1 \times G_2)$ i dla $g_1 \in G_1$ definiujemy $f[g_1]: G_2 \rightarrow \mathbb{R}$ jako $f[g_1](g_2) = f(g_1, g_2)$. ~~$f[g_1] \in l^\infty(G_2)$~~ . Niech φ_2 będzie funkcjonatem liniowym $l^\infty(G_2) \rightarrow \mathbb{R}$ nierującym, nierowym, niezmienniczym na działaniu $G_2 \curvearrowright G_2$ przez przesunięcia. Istnieje taki funkcjonat, bo G_2 średniozwalna. Dla $f \in l^\infty(G_1 \times G_2)$ zdefiniujemy teraz $\tilde{f}: G_1 \rightarrow \mathbb{R}$ przez $\tilde{f}(g_1) = \varphi_2(f[g_1])$ z nierówności φ_2 wynika szacowanie: $\inf_{g_2 \in G_2} f[g_1] \leq \varphi_2(f[g_1]) \leq \sup_{g_2 \in G_2} f[g_1]$

Istotnie, $f[g_1] - \inf_{g_2} f[g_1](g_2) \geq 0$ zatem $\varphi_2(f[g_1]) \geq \inf_{g_2} f[g_1](g_2)$

oraz $\sup_{g_2 \in G_2} f[g_1](g_2) - f[g_1] \geq 0$ zatem $\varphi_2(f[g_1]) \leq \sup_{g_2} f[g_1](g_2)$

Dzięki temu $\tilde{f}$ jest ograniczona ($|\tilde{f}(g_1)| \leq \sup_{g_2 \in G_2} |f(g_1, g_2)| \leq M$)

~~zatem $\tilde{f} \in l^\infty(G_1)$~~ dla każdego $g_1 \in G_1$. Na $l^\infty(G_1)$ mamy $\varphi_1: l^\infty(G_1) \rightarrow \mathbb{R}$ nierujący, nierowym funkcjonatem liniowym, niezmienniczym na przesunięciach G_1 (działanie $G_1 \curvearrowright G_1$).

Zdefiniujemy zatem $\Phi: l^\infty(G_1 \times G_2) \rightarrow \mathbb{R}$ przez $\Phi(f) = \varphi_1(\tilde{f})$ ~~$\varphi_1(\tilde{f})$~~

Sprawdźmy jeszcze raz warunki.

- $\Phi(af + bg) = \varphi_1(\tilde{af + bg})$ dla $a, b \in \mathbb{R}, f, g \in l^\infty(G_1 \times G_2)$
 najpierw $\forall g_1 \in G_1$ $(af + bg)[g_1] = a \cdot f[g_1] + b \cdot g[g_1]$
 φ_2 liniowe, zatem $\varphi_2((af + bg)[g_1]) = a \cdot \varphi_2(f[g_1]) + b \cdot \varphi_2(g[g_1])$
 Stąd przyporządkowanie $f \mapsto \tilde{f}$ też jest liniowe:
 $(af + bg)(g_1) = \varphi_2(af[g_1] + bg[g_1]) = a \tilde{f}(g_1) + b \tilde{g}(g_1)$
 φ_1 też liniowe, zatem Φ również

• nierówność φ_2 implikuje, że dla f nierującej $\tilde{f}$ jest nierująca. Dzięki temu (i nierówności φ_1) Φ też nierujące.

• nierówność $\tilde{f}(g_1) \geq \inf_{g_2 \in G_2} f(g_1, g_2)$. z nierówności nierującej φ_2
 dla każdego $h \in l^\infty(G_2)$: $\varphi_2(h - \inf_{g_2 \in G_2} h) \geq 0$ zatem $\varphi_2(h) \geq \inf_{g_2 \in G_2} h(g_2)$

stąd $\Phi(f) \geq \inf_{(g_1, g_2) \in G_1 \times G_2} f(g_1, g_2)$. Co up. dla funkcji ściśle dodatniej, up. $f \equiv 1$
 aże nierówność Φ

• niezmienniczość na przesunięciach. Niech $f \in l^\infty(G_1 \times G_2)$ oraz $(g_1, g_2) \in G_1 \times G_2$
 wówczas dla $(x, y) \in G_1 \times G_2$ $f(g_1, g_2)(x, y) = f(x + g_1, y + g_2)$ z definicji
 iloczynu kartezjańskiego grup.

$$f(g_1, g_2)(x)(y) = f(g_1, g_2)(x, y) = f(x + g_1, y + g_2) = (f[x + g_1])_{g_2}(y)$$

Ale φ_2 jest G_2 -niezmienniczy t.j. $\varphi_2(f[x + g_1]_{g_2}) = \varphi_2(f[x + g_1])$
 Stąd $\tilde{f}(g_1, g_2)(g_1) = \varphi_2(f[x + g_1]) = \tilde{f}(g_1)$

Ale teraz φ_1 jest G_1 -niezmienniczy zatem $\varphi_1(\tilde{f}(g_1)) = \varphi_1(\tilde{f})$
 zatem $\Phi(f(g_1, g_2)) = \Phi(f)$

W połączeniu z twierdzeniem o klasyfikacji skończenie generowanych grup abelowych kończy to dowód, że każda skończenie generowana grupa abelowa jest średniozwalna.

(2) każda (niekoniecznie skończenie generowana) grupa abelowa G jest średniawalna.

Raz jeszcze skorzystamy z zadania 8

Należy sprawdzić, czy dla każdego $n \in \mathbb{N}$, $f_1, \dots, f_n \in l^\infty(G)$ i ~~g₁, ..., g_n ∈ G~~ kres górny funkcji

$\sum_{i=1}^n (f_i \circ g_i - f_i)$ jest nieujemny.

$F := \sum_{i=1}^n (f_i \circ g_i - f_i)$. Niech $H = \langle g_1, \dots, g_n \rangle$ rozważmy $F|_H$.

Wi możemy ograniczyć g_i do H i wówczas $g_i|_H : H \rightarrow H$ ze względu na definicję działania g_i i na to, że H jest podgrupą. H , jako podgrupa grupy przemiennej, jest przemienna i jest skończenie generowana $\Rightarrow$ zatem istnieje $\varphi|_H$ z zadania 8, i na mocy równoważności warunków, $\sup_{h \in H} F|_H \geq 0$ zatem $\sup_{g \in G} F \geq \sup_{h \in H} F \geq 0$.

Stąd, ponieważ dowolnie wybrane $f_1, \dots, f_n, g_1, \dots, g_n$ to spełniają, istnieje $\varphi : l^\infty(G) \rightarrow \mathbb{R}$ nieujemny funkcjonal liniowy spełniający $\varphi(1_G) = 1$ (więc niezerowy) niezmienny ze względu na działanie $G \curvearrowright G$ przez przesuwanie.